

Puheenjohtajana: Riku Lumiaro (SYKE)

Alustajina: Kirsi-Marja Lonkila (YM), Olli Ojala (YM), Minna Pekkonen (SYKE)

Luontokunnat

Riku Lumiaro esitteli lyhyesti Luontokunnat-verkoston toimintaa ja tapahtumia. Kuntien luontotyön tueksi perustettu verkosto tukee kuntia mm. edistämällä kuntien välistä yhteistyötä, helpottamalla tiedonvälitystä ja tarjoamalla tietoa. Luontokunnat järjestää mm. joka kuun toisena tiistaina klo 9-10 verkostolaisille aamukahviwebinaarin, jossa on tarjolla tietoa ajankohtaisista aiheista ja mahdollisuus keskusteluun toisten kuntien edustajien kanssa. Vinkkejä kunnille tärkeistä ja ajankohtaisista aiheista otetaan mielellään vastaan. Lisää tietoa verkostosta ja tilaisuuksista löydät: <https://www.luontokunnat.fi>

Todettiin, että monihyödyistä eli kiertotalouden, ilmastonmuutoksen torjunnan ja luonnon monimuotoisuuden edistämisen toimenpiteiden hyödyistä toisilleen olisi tärkeää saada tietoa, aihepiiristä kannattaisi esim. järjestää tilaisuus kunnille.

Aihepiiriin liittyviä julkaisuja:

[Kiertotalous vähähiilisyiden edistäjänä ja luonnon monimuotoisuuden turvaajana - Valto \(valtioneuvosto.fi\)](https://www.valtioevosto.fi)

[Kiertotalous maankäytön suunnittelussa. Kaavoitus kestävän ja luonnonvaroja säästävän kaupunkiympäristön edistäjänä \(helsinki.fi\)](https://www.helsinki.fi)

Kansallinen biodiversiteettistrategia

Kirsi-Marja Lonkila ympäristöministeriöstä kertoi kansallisen biodiversiteettistrategian valmistelusta. Ympäristöministeriön johdolla valmistellaan uutta kansallista biodiversiteettistrategiaa sekä siihen liittyvää toimintaohjelmaa vuoteen 2030. Strategian odotettu valmistumisaika on syyskuu 2022. Strategiassa huomioidaan kansallisten tavoitteiden lisäksi YK:n luonnon monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen tavoitteet sekä EU:n biodiversiteettistrategia. Strategian valmistelu aloitettiin vuoden 2021 toimineissa laajapohjaisissa alatyöryhmissä, ja tällä hetkellä alatyöryhmien työtä koostetaan strategialuonnokseksi. Kevään 2022 aikana valmistelutyöhön kutsutaan keskeisiä sidosryhmiä.

Strategialuonnoksessa päätavoite on ”luontoposiitivinen Suomi 2035”, jota Olli Ojala esitteli tilaisuudessa aamupäivällä. Kirsi-Marja esitteli valikoidun otoksen luonnoksessa mukana olevista tarkemmista tavoitteista, joiden YM:ssä on katsottu koskevan erityisesti kuntia. Pääpiirteissään esitellyt tavoitteet olivat:

-Maankäyttö ja luonnonvarojen hyödyntäminen: Luonnon tilaan suoraan vaikuttava taloudellinen toiminta, kuten maankäyttö, rakentaminen ja luonnonvaratalous, on resurssitehokasta ja johdonmukaisesti ja aktiivisesti ylläpitää tai parantaa luonnon monimuotoisuutta. Tähän liittyy mm. useita elinympäristökohtaisia tavoitteita.

- **Julkisen hallinnon ohjaus:** Vuonna 2030 Suomessa julkinen hallinto toimii aktiivisesti, johdonmukaisesti ja vuorovaikutuksessa muiden yhteiskunnan toimijoiden kanssa luonnon kokonaisheikentymättömyyden saavuttamiseksi: lainsäädäntö, muut ohjaukeinot ja strateginen suunnittelu ohjaavat ylläpitämään tai parantamaan luonnon monimuotoisuutta kaikilla sektoreilla.

- **Osallistuminen luontoa koskevaan päätöksentekoon:** Luontoa koskevaan kansalliseen, alueelliseen ja paikalliseen päätöksentekoon, suunnitteluun ja toimeenpanoon osallistuu laaja joukko yhteiskunnan eri toimijoita. Suomalaiset kokevat luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja elvyttämisen toimet oikeudenmukaisiksi ja vaikuttaviksi. Luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen liittyvässä päätöksenteossa kunnioitetaan saamelaiden itsemääräämisoikeutta ja toimenpiteiden toteuttamiseen on osoitettu riittävät resurssit.

Myös kasvatuksen ja koulutuksen merkitys on tunnistettu strategiassa suurena. Kasvatuksen ja koulutuksen työtä täytyy ajatella hyvin monella eri aikaskaalalla.

Kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian valmistelua ovat ohjanneet: CBD-osapuolikokouksessa sovitut kannat, EUn biodiversiteettistrategian tavoitteet sekä tavoitteet, jotka kansallisesti on katsottu tärkeiksi.

Kansallisen strategian kautta ei tule mitään sitovaa oikeudellista säätelyä. Strategiassa on vahvasti mobilisoiva näkökulma, pyritään saamaan yhteiskunnan eri toimijoita vahvasti mukaan, sekä yksilöitä että organisaatioita niin elinkeinoelämän kuin julkishallinnonkin puolelta.

IPBESin raportissakin on keskeisesti todettu, että luontokatoa ei pysäytetä ilman, että puututaan ongelman juurisyyhin, jotka ovat yhteiskunnan rakenteita, kuten teknologiaa, taloutta, arvoja ja käyttäytymistä. Siksi kansallisessa strategiassa suorien luontoon kohdistuvien toimien lisäksi puututaan myös isoihin yhteiskunnan rakenteisiin.

YM järjestää syvällisemmän, erityisesti kunnille ja maakunnille suunnatun tilaisuuden huhtitoukokuussa, jossa luonnosta pääsee vielä kommentoimaan.

Ekologinen kompensatio

Minna Pekkonen kertasi lyhyesti aamupäivällä tarkemmin esitellyt ekologisen kompensaation periaatteet. Ekologisessa kompensaatiossa pyritään kompensoimaan ihmisen luonnolle aiheuttama heikennys tuottamalla ekologisesti samanarvoinen hyvitys. Kompensaatiossa on selkeä tavoite: monimuotoisuuden kokonaisheikentymättömyys. Arvioidaan ihmistoiminnasta aiheutunut luonnon monimuotoisuusheikennys ja pyritään hyvittämään se suojelun ja ennallistamisen keinoin jossain toisaalla. Hyvityksen tulee olla lisäinen, eli sitä ei olisi tapahtunut ilman kompensaatiotoimea. Koska aiheutetut haitat ovat usein pysyviä, tulee hyvityksenkin olla pysyvä.

Keskeistä on myös, että on pyrittävä lievennyshierarkiaan, eli ensin välttämään haittaa, lieventämään haittaa paikallisesti ja vain jäljelle jäävä haitta hyvitetäisiin kompensaatiolla jossain muualla.

Kompensaatio on käsitteenä melko uusi, liikutaan käsitteiden muodostumisen vaiheessa. Kompensaatio aiheuttaa välillä sanana väärinkäsityksiä. Kompensaatioissa on selkeä tavoite haitan hyvittämisestä ja se vaatii määrällisen arvioinnin. Pitää pystyä mittaamaan ja arvioimaan, mitä menetettiin ja mitä kompensaatiolla tuotettiin. Kompensaation lisäksi on toki laaja kirjo muita monimuotoisuutta tukevia tekoja, joissa ei välttämättä ole mukana mittaamisen ajatusta.

Kompensaatioon liittyen pyritään kehittämään ohjeistusta ja luonnonsuojelulaissa yksi tavoite on saada aikaan ohjaavia linjauksia siihen, mitä kompensaatio on ja miten sitä voidaan tehdä. Tutkimusta ja pilotointia on tehty paljon. Kun kokeiluja on tehty ja esimerkkejä alkaa vähitellen kasaantua, ja syntyy jonkinlaiset kompensaatiomarkkinat, vaaditaan välttämättä jonkinlainen akkreditointijärjestelmä.

Pitäisikö olla ekologisen kompensaation tasot, samoin kuin lajien uhanalaisuusluokituksessakin on useita luokkia?

Velvoittavalla kompensaatiolla voisi olla ohjaava vaikutus. Jos hankkeet oikeasti laitetaan laskemaan, kuinka paljon työmääränä ja euroina kompensoiminen tarkoittaisi, voisi olla ohjaava vaikutus ja heikennys siirrettäisiin sinne missä haitta on mahdollisimman pieni. Jos kompensaatio on vapaaehtoista, siihen ei useinkaan ryhdytä, kun kustannukset nousevat liian korkeiksi.

Todettiin, että kaikkea ei ole mahdollista kompensoida, mm. kaikkein harvinaisimpia luontotyyppejä.

Todettiin, että tulisi muistaa ja korostaa, että luontotyöt, vaikka eivät täysin kompensoisikaan, ovat luonnon monimuotoisuudelle hyväksi ja arvokkaita. Parempi onnistua hyvin lieventämisessä kuin epäonnistua täysin kompensaatioissa.